

Такриз

ба автореферати диссертатсияи номзадии Мансурзода Наргиса Мансур дар мавзуй “Ташаккули арзишҳои ахлоқӣ - башардӯстии хонандагони синфҳои ибтидоӣ тавассути адабиёти бачагона дар таълими забони тоҷикӣ” барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 5.3.5.3. Назария ва методикаи забони тоҷикӣ.

Ворид шудани стандартҳои нави таълим ба зинаи ибтидоӣ ба чараёни омӯзиш равиши нав бахшид ва шароит барои истифодаи шаклҳои гуманитарии таълим, аз ҷумла, худомӯзӣ, фаъолияти мустақилона ва тақмили дониши шахсӣ фароҳам овард. Дар адабиёти педагогӣ ва раваншиносӣ арзишҳои ахлоқӣ-башардӯстӣ ҳамчун натиҷаи муҳими татбиқи ҳадафҳои таҳсилоти ибтидоӣ қисмате аз он шарҳ дода шудааст.

Мавзуй интихобнамудаи муҳаққиқ Мансурзода Наргиса Мансур хеле муҳим буда, барои татбиқи босамари технология ва ташаккули арзишҳои ахлоқӣ- башардӯстии хонандагони синфҳои ибтидоӣ тавассути адабиёти бачагона дар омӯзиши забони тоҷикӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ равона гардидааст.

Диссертатсия аз муқаддима, се боб, аз ҷадвали диаграмма, хулосаҳо ва феҳристи адабиёти истифодашуда иборат мебошад.

Муҳаққиқ дар рисолаи хеш бо мақсади тақвият ва рушди арзишҳои ахлоқӣ- башардӯстӣ, баҳри мукамал кардани омӯзиши забони тоҷикӣ тавассути адабиёти бачагона дар синфҳои ибтидоӣ вазифаҳои дақиқро аниқ гузоштааст.

Муҳаққиқ истифода аз роҳу воситаҳои гуногуни дидактикӣ, рушди арзишҳои ахлоқӣ- башардӯстии хонандагони синфҳои ибтидоиро тавассути адабиёти бачагона, яъне ба воситаи афсонаҳо ҳикояҳои пурмазмунӣ ахлоқӣ, шеърҳои таронаҳои инсондӯстонаи шоирону адибон баррасӣ кардааст.

Боби якум “**Асосҳои назариявӣ ва методологии ташаккули арзишҳои ахлоқӣ- башардӯстии хонандагони синфҳои ибтидоӣ дар таълими забони тоҷикӣ**” номгузорӣ гашта, он ба ҷанбаҳои муҳими тарбияи башардӯстӣ, ахлоқӣ, меҳнатдӯстӣ ва ватандӯстии хонандагони синфҳои ибтидоӣ, робитаи мустақими арзишҳои миллӣ ва умумибашарию дар омӯзиши забони тоҷикӣ нишон дода, нақш ва арзишмандии адабиёти бачагоноро баррасӣ намудааст. Омӯзгорони фанни таълимии забони тоҷикӣ баҳри ташаккули арзишҳои ахлоқӣ- башардӯстии хонандагони синфҳои ибтидоӣ, аз маҳорату малакаҳои касбии хеш истифода бурда, сифатҳои инсондӯстӣ, саховатмандӣ, ҳалимӣ ва меҳрубонии онҳоро инкишоф медиҳанд, ки муҳаққиқ дар қисми хеш онро бо мисолу далелҳои ҳаёти собит кардааст.

Зербоби якум “**Моҳияти арзишҳои ахлоқӣ-башардӯстӣ ва имкониятҳои адабиёти бачагона дар ташаккули онҳо**” ном дорад, муҳаққиқ ба масъалаҳои рӯ овардааст, ки талаботи ҷомеаи муосир онро тақозо менамояд. Дар тарбияи хонандагони хурдсол нақши муҳим доштани

адабиёти бачагонаро, нишон дода, қайд мекунад, ки маҳз дар ин зинаи таҳсилот ғояҳои шахсияти кӯдак ташаккул ёфта, сифатҳои ҳамидаи инсонии хурдсолон рушд меёбанд. Ин арзишҳо ба таври мунтазам тавассути дарс, муносибати омӯзгор, муҳити мактаб ва ҳамкориҳои оила амалӣ гардад, албатта кӯдак ба шахси боодоб, ҳудогоҳ ва ҷомеапазир табдил меёбад.

Боби дуюми диссертатсия “Хусусиятҳои методии ташаккули арзишҳои ахлоқӣ-башардӯстии хонандагони синфҳои ибтидоӣ тавассути адабиёти бачагона дар таълими забони тоҷикӣ” номида шуда, дар он муҳимтарин ҷанбаҳои таъмин намудани таълими самарабахши забон барои хонандагони синни хурди мактабӣ, наздик кардани маводи таълимӣ ба муҳиту ҷаҳонбинии кӯдак ва ҷолибу шавқовар сохтани он бо роҳҳои гуногун мебошад.

Ҳангоми таҳия ва ташкили дарсҳои синфҳои ибтидоӣ бояд диққати асосӣ ба хониши бадеӣ, малакаҳои худшиносӣ, ҳудогоҳӣ ва худинкишофи шахсияти башардӯстонаи ҳудро рушд диҳанд. Ин раванд ба кӯдак имконият медиҳад, ки арзишҳои инсонӣ ва муносибатҳои некро на танҳо фаҳмад, балки дар рафтор ва амалияи ҳаррӯзаи худ татбиқ намояд. Таҳияи модели пешниҳодгардида дар диссертатсия гувоҳӣ аз он медиҳад, ки диссертант дар воқеъ маҳорати ҷавулодаи хешро дар таҳияи он нишон додааст. Инчунин дар қор усулҳои гуногуни таълимӣ, аз қабилӣ қорҳои мустақилона, усулҳои интерактивӣ таълим, аз ҷумла, усули “Кластер”, “Венн”, навиштани иншо “Эссе”, нақл аз рӯйи расм, луғатомӯзӣ ва дигар усулҳои қор ҷойӣ дода шудааст. Шеърҳо таронаҳо, афсонаҳо пандҳои мазмунӣ баланди тарбиявӣ дар омӯзиши забони тоҷикӣ дар синфҳои ибтидоӣ боиси ҳамаҷониба рушди онҳо мегардад. Инчунин дар қор муҳаққиқ яқинд дарсҳои забони тоҷикиро ҳамчун намуна пешниҳод кардааст, ки дар омӯзиш фаҳмиши хонандагони хурдсолро осон мегардонад. Матнҳо пешниҳодгардидаи китоби дарсиро бо шарҳ таҳлили мушаххас нишон додааст.

Зерфасли ин боб бо номи **“Роҳҳо, усулҳо ва воситаҳои методии ташаккули арзишҳои ахлоқӣ-башардӯстӣ дар таълими забони тоҷикӣ” гузашта шудааст.** Имкониятҳои беҳтарини ворид намудани роҳи воситаҳои афзалиятноке, ки ба раванди ташаккули шахсияти воқеан инсондӯст ва қомил мусоидат мекунанд, дар низомӣ таҳсилот ва тарбияи башардӯстӣ насли навраи мавриди баррасӣ қарор дода шуданд.

Таҳлили меъёрҳои асосӣ инсонпарварӣ, дарки арзишҳои умумибашарӣ, истифодаи таҷрибаи ҳаёти ва маънавии қалонсолон, ҳамгиро намудани раванд ва ҳодисаҳои объективӣ иҷтимоӣ бо принсипҳои гуманизатсияи таълим, ҳамчунин ворид намудани мазмунӣ башардӯстонаи нав ба маводи таълимӣ ва тақвияти робита бо қитобхонаи мактаб аз муҳимтарин шароити педагогӣ ба шумор мераванд, ки ба ташаккули арзишҳои ахлоқӣ-башардӯстӣ дар низомӣ таҳсилоти ибтидоӣ мусоидат мекунанд.

Таҳқиқу баррасӣ қорҳои озмоишӣ, натиҷаи баланд бардоштани сатҳи арзишҳои ахлоқӣ - башардӯстӣ дар таълими забони тоҷикии хонандагони

синфҳои ибтидоӣ тавассути адабиёти бачагона хеле равшану аниқ аз ҷониби муҳаққиқ пешниҳод гардидааст.

Автори Ҷеферати диссертатсияи дар мавзуи Мансурзода Наргиса Мансур дар мавзуи **“Ташаккули арзишҳои ахлоқӣ- башардӯстии хонандагони синфҳои ибтидоӣ тавассути адабиёти бачагона дар таълими забони тоҷикӣ”** барои дарёфти дараҷаи илмӣ ба талаботи Низомномаи намунавӣ оид ба Тартиби додани дараҷаи илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27.12.2024 таҳти №493 тасдиқ гардидааст, ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 5.3.5.3. Назария ва методикаи забони тоҷикӣ.

Муқарриз:

номзади илмҳои педагогӣ, муаллими
калони кафедраи забоншиносӣ ва
таърихи забони Донишгоҳи давлатии
Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ: Бобозода Бахтовар
Сулаймон

Суроғаи муқарриз: вилояти Хатлон
шаҳри Кӯлоб, кӯчаи Абдулҳақов 5 “Б” хонаи 77,
Тел: +992931893599
Mail. bb-9515@mail.ru

«Имзои н.и.п. Б.С. Бобозодаро
тасдиқ мекунам»

Сардори РК ва КМ ДДК ба номи
Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ

Давлатов Миралӣ
Абдусаматович

Суроға:
735360, ш. Кӯлоб, кӯчаи С.Сафров 16
Донишгоҳи давлатии Кӯлоб
ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ
Тел: (833-22) 2-35-06, (833-22) 2-36-26
Факс: (33-22) 2-35-06, www.kgu.tj

« 16 » 09 соли 2026